

PRAWA I OBOWIĄZKI PACJENTA

PRAWO PACJENTA DO ŚWIADCZEŃ ZDROWOTNYCH

Pacjent ma prawo do świadczeń zdrowotnych odpowiadających wymaganiom aktualnej wiedzy medycznej. Oznacza to, że pacjent ma prawo oczekiwać, że metody podejmowane w procesie udzielania świadczenia zdrowotnego będą najbardziej aktualne i sprawdzone. Jeżeli istnieją ograniczenia w możliwości udzielania odpowiednich świadczeń, pacjent ma prawo do przejrzystej, obiektywnej, opartej na kryteriach medycznych procedury ustalającej kolejność dostępu do świadczeń zdrowotnych.

Pacjent ma prawo do natychmiastowego otrzymania pomocy medycznej w stanach nagłych. Stan nagły to stan polegający na nagłym przewidywanym w krótkim czasie pojawieniu się objawów pogarszania zdrowia, którego bezpośrednim następstwem może być poważne uszkodzenie funkcji organizmu, uszkodzenie ciała lub utrata życia. Taki stan wymaga podjęcia natychmiastowych medycznych czynności ratunkowych.

Pacjent ma prawo żądać, aby udzielający mu świadczeń zdrowotnych lekarz zasięgnął opinii innego lekarza lub zwołał konsylium lekarskie, jak również pielęgniarka (położna) zasięgnęła opinii innej pielęgniarki (położnej).

Lekarz może odmówić zwołania konsylium lekarskiego lub zasięgnięcia opinii innego lekarza, w momencie uznania, że żądanie pacjenta jest bezzasadne. Zarówno żądanie pacjenta jak i odmowę lekarza odnotowuje się w dokumentacji medycznej, sytuacja wygląda analogicznie w zakresie zasięgnięcia opinii innej pielęgniarki (położnej).

PRAWO PACJENTA DO WYRAŻENIA ZGODY NA UDZIELENIE ŚWIADCZEŃ

Pacjent ma prawo do wyrażenia zgody lub odmowy zgody na zastosowanie określonej procedury medycznej. Wynika to z konieczności poszanowania jego autonomii i prawa do decydowania o sobie. Warunkiem udzielenia przez pacjenta skutecznej i ważnej zgody jest uzyskanie przez pacjenta pełnej informacji na temat wszystkich proponowanych i możliwych metod diagnostycznych i leczniczych oraz dających się przewidzieć następstw ich zastosowania albo zaniechania.

PRAWO PACJENTA DO DOKUMENTACJI MEDYCZNEJ

Podmiot udzielający świadczeń zdrowotnych, poza obowiązkiem rzetelnego prowadzenia dokumentacji medycznej każdego pacjenta, ma również obowiązek udostępniania dokumentacji medycznej uprawnionym do tego osobom i jednostkom. Przede wszystkim prawo do dostępu do dokumentacji medycznej ma sam pacjent, jego przedstawiciel ustawowy lub osoba upoważniona przez pacjenta (lub przedstawiciela ustawowego). Po śmierci pacjenta dostęp do dokumentacji ma przedstawiciel ustawowy lub osoba upoważniona przez pacjenta za życia. Żadna z tych osób nie ma obowiązku uzasadniania swojego żądania w przedmiocie dostępu do dokumentacji medycznej.

Dokumentacja medyczna udostępniana jest na podstawie wniosku. Dokumentacja może być w formie papierowej lub elektronicznej. Pierwsza kopia dokumentacji w wersji papierowej jest wydawana nieodpłatnie. Kolejne kopie płatne zgodnie z aktualnym cennikiem. Udostępnienie dokumentacji medycznej odbywa się bez zbędnej zwłoki, nie później niż w ciągu 3 dni.

PRAWO DO INFORMACJI

Osoby wykonujące zawody medyczne mają obowiązek informowania pacjenta o jego stanie zdrowia oraz stosowanych względem niego procedurach medycznych (metodach leczenia). Przestrzeganie tego obowiązku jest ważne również dlatego, że dopiero kompletna informacja na temat określonych metod diagnostycznych daje podstawę do wyrażenia zgody przez pacjenta na zastosowanie jakiegokolwiek z nich względem niego.

Wszelkie informacje na temat stanu zdrowia i zastosowanych metod leczenia powinny być przekazywane pacjentowi w sposób przystępny, czyli przy wykorzystaniu słownictwa i terminologii zrozumiałej dla pacjenta ze względu na jego wiek, wykształcenie i stan zdrowia, w szczególności stan psychiczny. Pacjent ma prawo prosić o wyjaśnienie przekazywanych mu informacji tak długo, aż będą one dla niego w pełni zrozumiałe.

PRAWO PACJENTA DO TAJEMNICY INFORMACJI Z NIM ZWIĄZANYCH

Osoby wykonujące zawody medyczne mają obowiązek zachowania tajemnicy zawodowej odnośnie wszelkich informacji uzyskanych na temat pacjenta. Są to zarówno dane dotyczące stanu zdrowia pacjenta i stosowanych metod leczenia, jak i wiadomości niezwiązane bezpośrednio z procesem leczenia. Nie ma znaczenia również źródło uzyskania stosownych informacji. Tajemnicą są objęte zarówno wiadomości uzyskane bezpośrednio od pacjenta, jak i od osób trzecich czy nawet samodzielnie ustalone przez osobę udzielającą świadczeń zdrowotnych. Jedynie fakty powszechnie znane nie będą objęte zakazem tajemnicy zawodowej.

PRAWO DO POSZANOWANIA INTYMNOŚCI I GODNOŚCI PACJENTA

Pacjent ma prawo do poszanowania intymności podczas udzielania świadczeń zdrowotnych, czyli przede wszystkim gwarancji odpowiedniej poufności i ochrony prywatności w trakcie leczenia. Pacjenci powinni być przyjmowani przez osoby udzielające świadczeń zdrowotnych pojedynczo. Pacjent powinien mieć możliwość przygotowania się do badania w miarę możliwości w zastrzeżonym miejscu, zaś sposób i miejsce podejmowania działań medycznych powinno uniemożliwiać uczestnictwo w nich, nawet przypadkiem, osobom postronnym, w szczególności innym pacjentom.

Prawem pacjenta jest także możliwość obecności osoby bliskiej podczas udzielania świadczeń zdrowotnych, co jest istotne zwłaszcza w przypadku pacjentów będących dziećmi. Osoba wykonująca zawód medyczny może sprzeciwić się obecności osoby bliskiej jedynie wówczas, gdy groziłoby to wystąpieniem zagrożenia epidemicznego lub ze względu na bezpieczeństwo zdrowotne pacjenta.

OBOWIĄZKI PACJENTA

Pacjent powinien posiadać odpowiednie dokumenty – dowód osobisty lub inny dokument potwierdzający tożsamość.

Pacjent jest obowiązany udzielać w trakcie wywiadu lekarskiego lub pielęgniarstwa pełnej i prawdziwej informacji o swoim stanie zdrowia. Podmiot udzielający świadczeń zdrowotnych nie ponosi odpowiedzialności za szkodę wynikłą z zatajenia bądź udzielenia nieprawdziwej informacji, co do istotnych spraw dotyczących zdrowia pacjenta.

Pacjent ma obowiązek odnosić się życzliwie i kulturalnie do innych pacjentów i pracowników podmiotu udzielającego świadczeń zdrowotnych. Polskie prawo nie toleruje znieważania ani pomawiania osób wykonujących zawody medyczne. Są to działania zabronione przez Kodeks Karny, a dodatkowo godzące w dobrą osobistej personelu medycznego. Za znieważenie pracownika medycznego (który w pracy jest funkcjonariuszem publicznym) grozi odpowiedzialność karna (grzywna lub ograniczenie wolności).

Korzystanie przez pacjentów z telefonów komórkowych powinno się odbywać w sposób nie stwarzający uciążliwości dla innych pacjentów oraz pracowników podmiotu udzielającego świadczeń zdrowotnych.

Informacje i porady w zakresie praw pacjenta można uzyskać w następujących instytucjach:

- Ogólnopolska bezpłatna infolinia Rzecznika Praw Pacjenta, tel. 800 190 590
- Centrala NFZ Wydział Skarg i Wniosków w Departamencie Spraw Świadczeniobiorców
- Mazowiecki Oddział Wojewódzki NFZ

ZDROWA RODZINA
PRZYCHODNIA
LEKARSKA